

Windows 7/8 installatsioonijärgne seadistus

Kontrollime üle turvaseaded:

1. Windows Update: Start-menüü → trüki: "Windows Update" või Control Panel → System and Security -> Windows Update
 1. Kontrollime, et automaatsed uuendused oleks sisse lülitatud
 2. Seadistama automaatsete uuenduste allalaadimise ja paigaldamise.
 3. Paigaldame kriitilised ja valikulised uuendused.
2. Antiviirus
 1. Leiame sobiva antiviirustarkvara ja paigaldama selle
3. Tulemüür: Control Panel -> Windows Firewall
 1. Kontrollime, et tulemüür on sisse lülitatud
 2. vaatame üle tulemüüri seadistuse

Vaatame üle visuaalsed seaded:

1. Control panel -> Display
 1. Muudame resolutsiooni endale sobivaks
 2. Muudame kasutajaliidese elemendid vajadusel suuremaks
2. Control panel -> Personalization
 1. Valime endale sobiva visuaalse teema
 2. Määrame desktopil kuvatavad ikoonid
3. Seadistame Windows Explorer'i

Vaatame üle olulisemad süsteemi seaded:

1. Control Panel -> System
 1. Kontrollime üle arvuti nime System Properties -> Computer name
 2. Seadistame virtuaalse mälu kasutuse ja protsesside prioriteetid
 3. Keelame ära automaatse restardi BSOD-i korral.
 4. Vaatame üle süsteemi muutujad.
 5. Keerame kinni System Restore
 6. Seadistame Remote Desktop'i

Vaatame üle võrguseaded:

1. Control Panel -> Network and Sharing Center

Kontrollime, kas mõni Draiver on puudu:

1. Control Panel -> System -> Device Manager

Tundmatu seadme tuvastamine

Peale installatsiooni võib tulla ette olukord, kus operatsioonisüsteem saab küll aru, et arvutis on olemas mingi riistvaraseade, kuid ei suuda seda täpselt tuvastada ega sellele draivereid leida. Selline riistvaraseade paistab tavaliselt Device Manager'i alt välja kui „Unknown Device“. Et saada teada, mis seadmega on tegemist ning leida sellele vajalikud draiverid võib üritada otsida internetist tundmatu seadme PNP (Plug and Play) Device ID järgi.

Kõik Plug and Play standardit toetavad riistavaraseadmed sisaldavad unikaalsed PNP Device ID'd, mis koosneb kahest osast:

- kolmetäheline tootja ID – määrab ära riistvaraseadme tootja.
- neljanumbriline toote ID – määrab ära mis seadmega on tegemist.

PCI, USB, IEEE1394, PC Card ja CardBus tüüpi seadmete puhul on tootja ID määratud vastavat seadmetüüpi reguleeriva katusorganisatsiooni poolt ja võib olla teistsuguse formaadiga kui PNP Device ID puhul.

Windows XP Professionalis on PNP Device ID'd võimalik näha Unknown Device properties alt või kasutades System Information programmi (msinfo32.exe). Windows kuvab lisaks tootja ja seadme ID'le veel ka muud informatsiooni.

NÄIDE:

- Start -> Run: msinfo32.exe
- Components -> Display -> PNP Device ID :
PCI\VEN_10DE&DEV_0429&SUBSYS_20D817AA&REV_A1\4&171B8011&0&0008
- Google otsing „10de:0429“ näitab, et tegemist on Nvidia Quadro NVS 140N graafikakaardiga.

HARJUTUS

Leidke mis seadmetega on tegemist:

1. USB\VID_04E6&PID_E001\50500194
2. HDAUDIO\FUNC_01&VEN_11D4&DEV_1984&SUBSYS_17AA20D7&REV_1004\4&3

0E64BEC&0&0001

3. ACPI\PNP0303\4&374CCB25&0
4. SCSI\CDROM&VEN_BE6382V&PROD_GDB834Q&REV_1.0\5&36E5972&0&000
5. ACPI\IBM0057\4&374CCB25&0

Windowsi teenused ja nende haldamine

Teenused on programm, mis töötab operatsioonisüsteemis n.ö. taustal (kasutajale nähtamatult).

Teenused töötavad ka siis, kui operatsioonisüsteemi pole sisse logitud. Peale Windows XP (või mistahes NT liini operatsioonisüsteemi) installeerimist töötab süsteemis juba hulk teenuseid.

Sõltuvalt sellest, kuidas ja milleks arvutit kasutatakse võib osutuda kasulikuks mõned neist teenustest sulgeda. Eelnevalt tuleb aga täpselt teada, mida teenus teeb.

Windows XP teenuseid saab hallata läbi teenuste vahelehe. Teenuste vahelehele pääseb: Start->run: services.msc või Control Panel->Administrative Tools->Services

Windows XP Professional standardteenused

Alljärgnev info pärineb: <http://smallvoid.com/articles/windows-xp/services/>

Teenus	Vaikimisi	Soovitav	Kirjeldus
<u>Alerter</u>	Manual	Disabled	Võimaldab saata teateid süsteemis toimuvate sündmuste kohta üle võrgu (või lokaalses masinas). Vastuvõtjal peab olema käivitatud „Messenger“ teenus. On kasulik siis kui administraator soovib jälgida hallatavates arvutites toimuvat.
<u>Application Layer Gateway</u>	Manual	Manual	Võimaldab kolmanda osapoolle tarkvaral suhelda Internet Connection Sharing ja Internet Firewall alamsüsteemidega.
<u>Application Management</u>	Manual	Manual	Võimaldab domeenis olevale arvutile läbi domeeni tarkvara installeerida.
<u>Automatic Updates</u>	Automatic	Automatic	Võimaldab operatsioonisüsteemid kriitiliste uuenduste automaatset monitoorimist, allalaadimist ja installeerimist. Kui teenus on „kinni keeratud“ saab operatsioonisüsteemi sellele vaatamata „käsitsi“ uuendada.
<u>Background Intelligent Transfer</u>	Manual	Manual	Võimaldab failide allalaadimist HTTP protokolliga kaudu kasutades vaba võrguressurssi (laadib faile alla siis kui võrguliiklus on väike). Seda teenust kasutatakse näiteks automaatsete uuenduste tõmbamiseks.
<u>Clipbook</u>	Manual	Disabled	Võimaldab läbi võrgu ligipääsu windows'i clipboard'ile, kasutades NetDDE teenust. Turvalisuse eesmärgil on mõistlik see teenus kinni keerata.
<u>Computer Browser</u>	Automatic	Automatic	Windowsi võrgu tööks vajalik teenus. Võimaldab näidata võrgus kättesaadavaid jaoseid ja seadmeid (otseviited võrgujaostele töötavad ka ilma selle teenuseta). On piisav kui see teenus on aktiveeritud vaid ühel võrgus oleval Windows'i masinal.

<u>COM+ Event System</u>	Manual	Manual	Vahendab teateid COM+ komponentide vahel
<u>COM+ System Application</u>	Manual	Manual	Tegeleb COM+ põhiste komponentide konfiguratsiooni haldamisega
<u>Cryptographic Services</u>	Automatic	Automatic	Võimaldab Windows File Protection'i tööd ja WHQL Draiverite signatuuride kontrollimist; tegeleb krüptosertifikaatide kontrollimisega.
<u>DCOM Server Process Launcher</u>	Automatic	Automatic	Tegeleb kõigi kohalikus masinas Local System privileegides toimuvate DCOM (Distributed Component Object Model) objektide vaheliste andmeedastustega. Sellest teenusest sõltuvad näiteks defrag, msinfo32, Windows Firewall, Media Player 10 ja Install Shield.
<u>DHCP Client</u>	Automatic	Automatic	Sellest teenus võimaldab võtta vastu DHCP serveri poolt saadetavat infot.
<u>Distributed Link Tracking Client</u>	Automatic	Disabled	Tegeleb shortcut'ide ja OLE linkide jälgimisega – kui lingitava faili asukohta muudetakse uuendab shortcut'i infot.
<u>Distributed Transaction Coordinator</u>	Manual	Manual	Teenus koordineerib üle mitme andmebaasi, teadete järjekorra, failisüsteemi vms. toimuvaid andmeülekandeid.
<u>DNS Client</u>	Automatic	Automatic	Teenus toimib kohalikus masinas DNS serverina (tegelikult kasutab võrgu DNS serverit salvestades juba tehtud päringutele saadud vastused), lahendades domeeninimesid rakendusprogrammide päringute peale.
<u>Error Reporting Service</u>	Automatic	Disabled	Teenus võimaldab operatsioonisüsteemi komponentide või rakendusprogrammide vigade tekkimisel saata Microsoftile veareporti. Privaatsuskaalutlustel võib kinni keerata.
<u>Event Log</u>	Automatic	Automatic	Teenus tegeleb süsteemis asetleidvate sündmuste logimisega.
<u>Extensible Authentication Protocol</u>	Manual	Manual	Teenus võimaldab 802.1x standardile vastavat VPN autentimist ja pakub vastavat API't kolmanda osapoole rakendustele.
<u>Fast User Switching Compatibility</u>	Manual	Disabled	Võimaldab mitmel kasutajal korraga olla samasse masinasse sisseloginud. Jõudluse huvides on see mõistlik kinni keerata.
<u>Fax Service</u>	Manual	Manual	Võimaldab saata ja vastu võtta fakse.
<u>Health Key and Certificate Management</u>	Manual	Manual	Tegeleb X.509 standardile vastavate sertifikaatide ja võtmete haldusega.
<u>Help and Support</u>	Automatic	Automatic	Teenus haldab päringuid Microsoft Help and Support Center'ile.
<u>HTTP SSL</u>	Manual	Manual	Teenus võimaldab HTTPS päringuid Internet Information Service'le
<u>Human Interface Device Access</u>	Manual	Manual	Teenus pakub võimalust selliste sisendseadmete nagu hiir, klaviatuur, joystick jne. seadistamiseks.
<u>IMAPI CD-Burning COM Service</u>	Manual	Manual	Võimaldab CD'de kirjutamist läbi IMAPI ilma kolmanda osapoole tarkvarata, seda teenust kasutab ka Media Player.
<u>Indexing Service</u>	Manual	Disabled	Teenus indekseerib lokaalseid või ka võrgus asuvaid faile, võimaldades kiiret otsingut. Jõudluse huvides on mõistlik see kinni keerata.
<u>IPSEC Services</u>	Automatic	Manual	Teenus haldab IPsec protokollit ja sellega seotud protokolle.
<u>Logical Disk Manager</u>	Automatic	Automatic	Teenus tegeleb kõvaketaste ja neil olevate partitsioonide äratundmisega, kui seadmed ühendatakse.
<u>Logical Disk Manager Administrative Service</u>	Manual	Manual	Teenus võimaldab uue ketta või partitsiooni sätete seadistamist.
<u>Messenger</u>	Automatic	Disabled	Teenus võimaldab saata ja vastuvõtta teateid nii lokaalsesse masinasse kui üle võrgu. (NET SEND sõltub sellest)

<u>MS Software Shadow Copy Provider</u>	Manual	Manual	Teenus haldab Volume Shadow Copy poolt tehtud partitsioonide/ketaste tõmmiseid.
<u>NET Logon</u>	Manual	Manual	Teenus tegeleb võrguühenduste autentimisega. Teenus on vajalik näiteks domeeni logimiseks.
<u>Netmeeting Remote Desktop Sharing</u>	Manual	Disabled	Võimaldab, selleks loa saanud kasutajatele juurdepääsu desktop'ile läbi NetMeetingu. Turvakaalutlustel on mõistlik see kinni keerata.
<u>Network Access Protection Agent</u>	Manual	Manual	Võimaldab seada kontroll tingimused, mille täitmisel arvuti pääseb võrku.
<u>Network Connections</u>	Manual	Manual	Teenus haldab Network connections ja Dial-Up connections kataloogides olevaid objekte. (iseenesest veel tervet võrguühendust kinni ei keera)
<u>Network DDE</u>	Manual	Disabled	Teenus võimaldab DDE (Dynamic Data Exchange) ühenduste andmeedastust ja selle turvamist. Kuna selliseid ühendusi enam üldiselt ei kasutata võib selle teenuse kinni keerata.
<u>Network DDE DSDM</u>	Manual	Disabled	Teenus haldab NDDE võrgujaoste vahelisi ühendusi. Kuna selliseid ühendusi enam üldiselt ei kasutata võib selle teenuse kinni keerata.
<u>Network Location Awareness</u>	Manual	Manual	Haldab erinevaid võrguprofiile ja teavitab rakendustarkvara kui võrguinformatsioon muutub.
<u>Network Provisioning Service</u>	Manual	Manual	Haldab võrguteenuste XML konfiguratsioonifaile.
<u>NT LM Security Support Provider</u>	Manual	Manual	Teenus haldab kõiki autentimisviise, mis on vajalikud mingile ressursile ligipääsemiseks (NTLM, Kerberon, Digest, SChannel)
<u>Performance Logs and Alerts</u>	Manual	Manual	Haldab kõiki jõudlusega seotud logisid ja teateid, mille monitoorimine on konfigureeritud.
<u>Plug and Play</u>	Automatic	Automatic	Võimaldab PNP seadmete automaatset äratundmist.
<u>Portable Media Serial Number Service</u>	Manual	Manual	Teenus võimaldab koopiakaitsega meedia kopeerimist seda toetavatesse kaasaskantavatesse seadmetesse.
<u>Print Spooler</u>	Automatic	Automatic	Teenus võimaldab printimist.
<u>Protected Storage</u>	Automatic	Automatic	Teenust kasutatakse SSL sertifikaatide, paroolide ja muu tundliku süsteemiinformatsiooni krüpteerimiseks ja hoidmiseks.
<u>QoS RSVP</u>	Manual	Manual	Võimaldab QoS tundvatel programmidel reserveerida piisavalt võrguressurssi.
<u>Remote Access Auto Connection Manager</u>	Manual	Manual	Teenus loob automaatselt ühendusi eemaloleva võrguga kui mõni programm viitab selles võrgus olevale DNS'ile või NETBIOS nimele. Tavaliselt toimub see Dial-Up või VPN kaudu.
<u>Remote Access Connection Manager</u>	Manual	Manual	Haldab Dial-Up ja VPN ühendusi.
<u>Remote Desktop Help Session Manager</u>	Manual	Disabled	Haldab Remote Assistance ühendusi. Turvakaalutlustel on mõistlik see kinni keerata.
<u>Remote Procedure Call (RPC)</u>	Automatic	Automatic	Haldab RPC protokoll ühendusi.
<u>Remote Procedure Call (RPC) Locator</u>	Manual	Manual	Haldab nimekirja masinas pakutavatest RPC teenustest.
<u>Remote Registry Service</u>	Automatic	Automatic	Lubab muuta süsteemi registrit läbi võrguühenduse.
<u>Removable Storage</u>	Manual	Manual	Haldab eemaldatavaid salvestusseadmeid. Näiteks lindiseadmeid.
<u>Routing and Remote Access</u>	Manual	Disabled	Võimaldab arvutil toimida ruuterina.
<u>Secondary Logon</u>	Automatic	Manual	Lubab käivitada protsesse mõne teise kasutaja õigustes.
<u>Security Accounts Manager</u>	Automatic	Automatic	Haldab kohalike kasutajaprofiilide turvainfot (paroolid jne.)
<u>Security Center</u>	Automatic	Automatic	Monitoorib süsteemi turvaseadeid ja konfiguratsiooni.

<u>Server</u>	Automatic	Automatic	Võimaldab failide ja võrguseadmete jagamist ja mõningaid RPC spetsiifilisi ühendusi.
<u>Shell Hardware Detection</u>	Automatic	Automatic	Võimaldab Autoplay'd
<u>Smart Card</u>	Manual	Manual	Võimaldab kiipkaardiga sisselogimist.
<u>Smart Card Helper</u>	Manual	Manual	Alates SP2-st seda teenust enam pole
<u>SSDP Discovery Service</u>	Manual	Disabled	Võimaldab UPNP tuvastamist.
<u>System Event Notification</u>	Automatic	Automatic	Tegeleb süsteemis toimuvate tegevuste logimisega.
<u>System Restore Service</u>	Automatic	Automatic	Loob süsteemi taastuspunkte, mis võimaldavad taastada endise olukorra, kui operatsioonisüsteemiga midagi juhtuma peaks.
<u>Task Scheduler</u>	Automatic	Automatic	Võimadab käivitada rakendusprogramme ettemääratud ajal.
<u>TCP/IP NetBIOS Helper Service</u>	Automatic	Disabled	Võimaldab kasutada NetBIOS teenust üle TCP/IP ja NetBIOS nimede lahendamist.
<u>Telephony</u>	Manual	Manual	Pakub TAPI toetust, mis võimaldab programmidel kasutada telefoniteenuse infrastruktuuriga seotud seadmeid.
<u>Telnet</u>	Manual	Disabled	Pakub võimalust arvutisse telnet protokolliga sisse logida.
<u>Terminal Services</u>	Manual	Disabled	Võimaldab mitmel kasutajal arvutisse paralleelselt sisse logida ja töötada.
<u>Themes</u>	Automatic	Automatic	Pakub Windowsi visuaalse kasutajaliidese teemade toetust.
<u>Uninterruptible Power Supply</u>	Manual	Manual	Pakub UPS'ide toetust.
<u>Upload Manager</u>	Manual	Manual	Microsoft'i protokoll failide üleslaadimiseks Microsofti serveritesse, kasutatakse põhiliselt riistvaraprofilide üleslaadimiseks.
<u>Universal Plug and Play Device Host</u>	Manual	Disabled	Võimaldab UPNP seadmeid võrku jagada.
<u>Volume Shadow Copy</u>	Manual	Manual	Haldab töötavast süsteemist tagavarakoopiate tegemist.
<u>WebClient</u>	Automatic	Disabled	Võimaldab rakendustarkvaral WebDAV protokollil abil manipuleerida internetipõhistes failiserverites olevaid faile.
<u>Windows Audio</u>	Automatic	Automatic	Haldab Windows'i audioseadmeid.
<u>Windows Firewall/Internet Connection Sharing (ICS)</u>	Automatic	Automatic	Võimaldab arvutil toimida NAT lüüsina.
<u>Windows Image Acquisition (WIA)</u>	Manual	Manual	Teenus võimaldab kaamerate ja skänneritest piltide importi.
<u>Windows Installer</u>	Manual	Manual	Võimaldab .msi insallatsioonipakettide paigaldamist.
<u>Windows Management Instrumentation</u>	Automatic	Automatic	Monitoorib draivereid (mis seda toetavad).
<u>Windows Management Instrumentation Driver Extensions</u>	Manual	Manual	Monitoorib WMI'd kasutavaid protsesse.
<u>Windows Time</u>	Automatic	Automatic	Võimaldab automaatselt seada süsteemi aega läbi NPT protokollil.
<u>Wired AutoConfig</u>	Manual	Manual	Haldab IEEE 802.1X standardile vastavate ühenduste autentimist.
<u>Wireless Zero Configuration</u>	Automatic	Automatic	Pakub 802.11 standardile vastavatele võrguseadmetele automaatseid seadeid.
<u>Workstation</u>	Automatic	Automatic	Teenus teeb kindlaks, kus asuvad mingi protsessi poolt soovitud ressursid (enamasti failisüsteem ja printerid) ja suunab protsessi siis neile.

Nimekirja Windows 7 ja 8 teenustest mille kinnikeeramist võib kaaluda, leiab siit:

<http://www.7tutorials.com/which-windows-services-are-safe-disable-when>

Teenuseid saab hallata ka käsurealt. Selleks on olemas programm „sc.exe“.

Muuhulgas saab selle programmi abil eemaldada ja lisada teenuseid teenuste nimekirja. Luua saab ka oma teenuseid. Need peaks olema 16 bitised programmid (.bat fail näiteks ei saa olla teenus). Tegelikult saab peaaegu kõigist programmidest teha teenused kasutades selleks srvany.exe (selle leiab näiteks Windows server 2003 toolkit'ist), „tühja teenust“ - tegemist on wrapperiga, mis suudab käivitada suvalise windows'i programmi ja suhtleb selle eest ise teenuste alamsüsteemiga.

Täpsemat infot: <http://www.pcstats.com/articleview.cfm?articleID=1759>

Riist- ja tarkvara dokumenteerimine

Administraator peab omama ülevaadet tema vastutusalas olevast arvutipargist, ning installeeritud tarkvarast. Selline teave on oluline, et õigesti hinnata riist- ning tarkvarauuendustele kuluvaid vahendeid ning olla kindel, et installeeritud tarkvaraühikute arv vastab ettevõtte valduses olevata tarkvaralitsentside arvule. Samuti on riistvara dokumentatsioon abiks arvutile uue operatsioonisüsteemi installeerimisel vajalike draiverite leidmiseks.

Riist- ja tarkvara on mõistlik dokumenteerida ühe arvuti kaupa. See tähendab, et iga arvuti kohta on olemas üks leht installeeritud tarkvara kohta ning teine leht riistvara kohta. Vastavalt vajadusele saab neid lehti grupeerida kas ruumid (arvutiklasside) või osakondade (allüksuste) kaupa ning koostada kokkuvõtvad vahelehed. Lisaks paberi peal peetavale arvestusele võiks suurema hulga arvutite ja tarkvarakorral organiseerida ka väikese andmebaasi.

Mida kirja panna ?

Riistvara:

- BIOS
- Emaplaadi kiibistik
- Protsessor
- Mälu
- Graafikakaart
- Helikaart
- Võrgukaart (lisaks riistvara andmetele võiks kirjas olla ka võrguseaded)
- Kettaseadmed
- Sisend- ja väljundseadmed

Tarkvara:

- Esmajärjekorras tasuline tarkvara
- Kindlasti kirja tarkvara täpne versioon

Loomulikult ei pea neid andmeid käsitsi taga otsima. Windows XP Professionaliga tuleb kaasa vahend System Information (msinfo32.exe). Lisaks on tasuta saadaval ka mugavamaid vahendeid.

Näiteks:

- Sisoftware Sandra - <http://www.sisoftware.co.uk/>
- Belarc Advisor - http://www.belarc.com/free_download.html

Iseseisev ülesanne nr. 1

Kasutades ülaltoodud vahendeid koostage oma arvutist MÕISTLIKUS formaadis VAJALIKKU informatsiooni sisaldav riist- ja tarkvara aruanne.